

Raadsvoorstel

Onderwerp **Uitgangspunten en proces grootschalige windenergie**

Registratienr. 5592029

Steller/telnr. M. Schuit/ 8423 Bijlagen 2

Classificatie

Portefeuillehouder

Gijsbertsen

Raadscommissie

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit de uitgangspunten en het proces rondom de ontwikkeling van windenergie vast te stellen.

Samenvatting

De uitgangspunten en proces geven richting aan de aanpak waarop de ontwikkeling van windturbines rondom de stad kan plaatsvinden. Het betreft een zorgvuldig proces dat wij samen met de stad en onze strategische partners willen gaan doen. In eerste instantie vormen de uitgangspunten de basis waarop verdere uitwerking van ons beleid in een Windplan en een verankering van windenergie in ons ruimtelijke beleid (de Next City) kan plaatsvinden.

Aanleiding en doel

Een energietransitie is noodzakelijk. Deze transitie tracht de opwarming van de aarde te beperken tot 2 graden. Een verdere opwarming zal leiden tot grote maatschappelijke schade. Wij willen als stad in deze transitie voorop lopen als "Energy City". De hier aanwezige kennis en mogelijkheden op het gebied van energie en economie willen wij verder uitbouwen. De energietransitie biedt dus kansen. Zeker in deze stad en regio, met de aanwezige kennisinstellingen, energieinfrastructuur, ruimte en innovatieve ondernemingen. Als "Energy City" willen wij een actieve bijdrage leveren aan de wereldwijde energietransitie. De kansen die het biedt op het gebied van kennisontwikkeling, nieuwe technologieën en bedrijvigheid willen wij grijpen. Windenergie vormt hierin een belangrijk onderdeel.

Uw raad heeft in 2011 in het "Masterplan Groningen Energieneutraal" de ambitie geformuleerd om in 2035 energieneutraal te willen zijn. Hiervoor hanteren wij een "vijf-sporen" benadering. Naast energiebesparing is het duurzaam opwekken van energie een belangrijke pijler van ons beleid. Deze pijler valt uiteen in vier deelsporen. Dit zijn: biomassa, warmte, zon en windenergie. Zonder windenergie halen wij onze doelstelling in 2035 niet. De energietransitie betekent zelfvoorzienend willen zijn. Het betekent dat alle energie die in onze stad door huishoudens, bedrijven en instellingen wordt gebruikt duurzaam wordt opgewekt. Deze verantwoordelijkheid ligt in eerste instantie bij de stad zelf. Wij willen laten zien dat windenergie een moderne energievoorziening is die past bij de stad. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de globale energietransitie. Windturbines dragen als duurzame energiebron hier voor een groot deel aan bij. Hiernaast is windenergie vanuit financieel en economisch oogpunt makkelijk haalbaar.

In 2013 heeft uw raad een kansenkaart voor wind vastgesteld. Deze kaart is een eerste verkenning van de ruimtelijke mogelijkheden binnen de gemeentegrenzen. Dit heeft in dat zelfde jaar geresulteerd in een motie van de gemeenteraad met daarin een "Gronings bod" aan de provincie, waarin wij aanbieden 70 MW windenergie-vermogen op te stellen binnen onze gemeentegrenzen. De provincie is niet op ons bod ingegaan, omdat de provincie tot op heden alleen grootschalige windenergie wil toestaan in de gebieden die specifiek daarvoor zijn aangewezen (de Eemshaven, Delfzijl en de N33). Vorig jaar echter heeft de provincie haar omgevingsvisie herzien, waarin nieuw windenergiebeleid wordt aangekondigd: "Onderzocht wordt hoe meer ruimte geboden kan worden aan andere windinitiatieven. Hiervoor wordt beleid ontwikkeld in nauw overleg met medeoverheden en stakeholders." Reden voor ons om het windenergie dossier weer op te pakken.

Projecten voor grootschalige windenergie roepen vaak veel weerstand op. Dat kunnen wij niet geheel voorkomen. Wel kunnen we er voor zorgen dat het draagvlak voor de plaatsing van windturbines zo groot mogelijk zal zijn. Elders in Nederland zien hier ook goede voorbeelden van (zie bijlage). Dat denken we te kunnen bereiken door vanaf het begin alle relevante partijen – waaronder uw raad – intensief bij het proces te betrekken. Wezenlijk daarbij is dat we niet starten met een in beton gegoten doel of taakstelling, noch met concrete locaties, maar dat we alle relevante aspecten samen met onze strategische partners en experts zo breed mogelijk verkennen. Deze verkenning mondt uit in een later dit jaar door uw raad vast te stellen gemeentelijk Windplan, met daarin onze ambities en kaders voor participatie, communicatie en financiën. Het ruimtelijk kader werken wij vervolgens uit in de Next City (gemeentelijke Omgevingsvisie).

In het voorliggende voorstel stellen wij u een interactieve proces voor om te komen tot een zo breed mogelijk gedragen Windplan en een goede verankering van ons beleid in de Next City. Het gaat in op de uitgangspunten die wij daarbij willen hanteren. Als u met het raadsvoorstel kunt instemmen verwachten wij u het Windplan voor het einde van het jaar ter besluitvorming aan te bieden.

Als bijlage bij deze notitie treft u een document met achtergrondinformatie over de belangrijkste zaken die bij de ontwikkeling van windenergieprojecten van toepassing zijn.

Kader

Het kader wordt gevormd door onze duurzaamheidsdoelstellingen opgeschreven in ons Masterplan Energieneutraal en bijbehorende uitvoeringsprogramma Groningen geeft Energie. Hiernaast is er voor grootschalige windenergie een kansenkaart door de raad vastgesteld (Kansenkaart grootschalige Windenergie gemeente Groningen) en heeft de gemeenteraad in 2013 een motie aangenomen met daarin het "Gronings bod".

Inleiding

Wij staan relatief nog aan het begin van het ontwikkeltraject. Stap voor stap wordt de stad in het proces meegenomen. De gemeenteraad neemt in de beleidsvormende fase een belangrijke rol in. Het is daarom belangrijk u in een zo vroeg mogelijk stadium bij het proces te betrekken.

Thema's

Voor ons is de ontwikkeling van windenergie ook nieuw terrein. De afgelopen maanden hebben wij ons georiënteerd op alle aspecten die spelen rondom dit onderwerp. Uit onderzoek en gesprekken met experts en andere gemeentelijke overheden is gebleken dat in de discussie over windenergie de volgende aspecten zijn te onderscheiden:

1. Kansrijke gebieden
2. Hinder
3. Mooi/lelijk; inpassing in de omgeving
4. Verdeling van de opbrengsten
5. Hoogte en vermogen

Uiteraard hangen deze aspecten op allerlei manieren met elkaar samen. Dat neemt echter niet weg dat het voor een constructieve gedachteswisseling nuttig is ze apart te benoemen en een aantal uitgangspunten te formuleren voor het gesprek erover.

De uitgangspunten

Kansrijke gebieden

De kanskaart die in 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld vormt ons eerste uitgangspunt.

De kanskaart geeft uitdrukkelijk niet aan waar wel en waar niet windmolens geplaatst kunnen of gaan worden. Het betreft een eerste verkenning van gebieden in onze gemeente die geschikt kunnen zijn voor de ontwikkeling van windturbines.

- De in 2013 vastgestelde windkansenkaart vormt ons eerste kader.

Pas in een later stadium zullen er keuzes moeten worden gemaakt over specifieke locaties. Voor elk specifiek gebied/project zal er dan een apart communicatie- en participatietraject opgezet worden, met nadrukkelijk aandacht voor de inpassing in de omgeving, compensatie van hinder, en de verdeling van de opbrengsten.

Hinder

Windturbines maken geluid en geven bewegende slagschaduwen, hetgeen door veel omwonenden als hinderlijk wordt ervaren. Uiteraard wordt bij de locatiekeuze gezocht naar plekken waar zo min mogelijk hinder ontstaat. Aanvullend op de wettelijke normen zullen we ons inspannen om eventuele onvermijdbare hinder zo goed mogelijk te compenseren, onder meer door omwonenden te laten mee-profiteren van de opbrengsten van de windturbine(s) in hun omgeving.

- De lusten en lasten worden eerlijk verdeeld.

Mooi/lelijk; inpassing in de omgeving

Over wat mooi of lelijk is, zal altijd verschil van mening blijven bestaan. De eventueel te kiezen oplossing proberen wij maximaal aanvaardbaar te laten zijn, en dan uiteraard primair voor de mensen in de directe omgeving. Wij kijken ook naar de wenselijkheid in stedelijk perspectief en willen dat de ontwikkeling aansluit bij de uitkomsten van het Next City-traject. Hierin wordt ook het resultaat van de IABR betrokken. Een windturbine kan ook een functie als "landmark" of symbool hebben. Het markeert letterlijk de stad als "Energy City". Vijf windturbines in plaats van vijf pijpen.

- De inrichting van concrete locaties wordt samen met direct omwonenden en direct belanghebbenden opgepakt.

Naast goede landschappelijke of stedenbouwkundige inpassing gaat het hierbij ook om (financiële) hindercompensatie, en het mogelijk realiseren van meerwaarde voor omwonenden op andere terreinen. Voorbeelden hiervan zijn het toevoegen van meer groen, toevoegen van meer parkeerplaatsen of de windturbine combineren met educatie, informatie of kunst.

- Bij de ontwikkeling van windturbines wordt rekening gehouden met op de locatie aanwezige woon- en werkomgevingswensen of locatiespecifieke bijzonderheden.

Verdeling van de opbrengsten

Windenergie biedt de mogelijkheid om goede rendementen te behalen tegen relatief beperkte risico's. Wij willen dat de stad hiervan profiteert. Uitgangspunt is dat Stadgers en lokale ondernemers in staat worden gesteld financieel te participeren. Hiernaast willen we dat de revenuen ook deels ten goede komen aan de mensen in de directe omgeving van de windturbine(s), bijvoorbeeld via een gebiedsgericht leefbaarheidsfonds.

- Onze stadgers en ondernemers worden in staat gesteld financieel te participeren in grootschalige windenergieprojecten.

Hoogte en vermogen van turbines

Het "Gronings bod" (raadsnotie) uit 2013 gaat uit van 70 MW opgesteld vermogen te realiseren binnen de gemeentegrenzen. Opgesteld vermogen is echter niet gelijk aan het daadwerkelijke rendement of kilowatt per uur. Dit heeft alles te maken met de hoogte van de turbines en de windsnelheid op een specifieke locatie. Hiernaast hebben het nog te voeren proces en simpelweg een groeiende stad zijn invloed op het opgesteld vermogen dat uiteindelijk gerealiseerd zal worden. We gaan daarom niet op voorhand uit van een taakstelling in MW. Ons ambitieniveau is niettemin in lijn met de raadsnotie.

- Wij zien 70 MW opgesteld vermogen niet als taakstelling maar als indicator voor ons ambitieniveau.

Tijdelijkheid

Het is belangrijk om ons te realiseren dat de techniek zich altijd blijft ontwikkelen. Ook op het gebied van windenergie en andere technieken tot het opwekken van duurzame energie. Dit kan in de toekomst leiden tot nieuwe of andere inzichten over de wijze waarop wij duurzame energie opwekken. Op dat moment moeten wij de mogelijkheid hebben om nieuwe afwegingen te kunnen maken. Om deze mogelijkheid te kunnen houden zijn "eeuwig" (planologisch) vastgelegde windrechten een negatieve ontwikkeling. Dit willen wij voorkomen door de tijdelijkheid van turbines mee te nemen in onze planuitwerkingen.

Samenvattend komen onze uitgangspunten erop neer dat we de lusten en lasten van windenergie eerlijk willen verdelen. Waarbij "eerlijk" geen objectief criterium is, maar het breed geaccepteerde resultaat van een open gedachtewisseling met betrokkenen. Communicatie en participatie zijn daarmee belangrijke pijlers waarop wij het proces vorm willen geven.

We realiseren ons dat we waarschijnlijk nooit alle weerstand kunnen wegnemen; hoe goed ons communicatie- en participatietraject ook is gegaan. Maar we vertrouwen erop dat onze aanpak het draagvlak zal versterken. In dat vertrouwen worden we gesterkt door onze ervaringen in "*Operatie Achtertuin*" (later "Zorg in Beeld"), waarbij we vanuit een breed perspectief via een brede projectgroep oplossingen zochten voor de huisvestingsproblemen in de (verslavings)zorg. Door bewoners medeverantwoordelijk te maken voor de oplossing en ze te laten meedenken en meepraten, is het gelukt om de aanvankelijke weerstand sterk terug te brengen en gezamenlijk goede oplossingen te vinden.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

In gesprek met de stad, windenergie voor en door de stad

De ervaring leert dat grootschalige windenergieprojecten vaak veel weerstand oproepen. Dikwijls gaat het om grotere projecten die strak door provinciale of rijksoverheid worden geïnitieerd, met een sterke top-down benadering. Wij gaan het anders doen. We willen bereiken dat windenergie niet zozeer een project is van "de gemeente", maar dat vooral de Stadgers zich "eigenaar" voelen van nieuwe duurzame energieprojecten in hun stad en meeprofiten van de kansen die windenergie biedt. Daarom kiezen we ervoor om van begin tot eind, van strategie/beleid tot exploitatie, onze bewoners, ondernemers en strategische partners actief te betrekken, met een communicatiestrategie waarin wij de volgende principes leidend laten zijn:

- Het energievraagstuk is een opgave voor de gehele stad. Dit betekent dat er zo breed mogelijk kijken naar de rol die windenergie speelt in relatie tot onze energiedoelstellingen, zonder al direct te focussen op specifieke locaties. Dat komt later.
- Inzicht is de basis voor weloverwogen besluitvorming; onze communicatie is primair gericht op het vergroten van inzicht in windenergieprojecten;
- Windenergie biedt kansen; in onze communicatie laten we die zien (zonder de minder wenselijke aspecten te verdoezelen);
- Informatie en communicatie vanuit de gemeente en mogelijke toekomstige ontwikkelaars zal transparant, eerlijk, congruent en toegankelijk zijn;
- Onze communicatie is gericht op samenwerken en participatie. Wij willen windenergie voor en door de stad.

Financiële consequenties

Het voorliggende voorstel heeft in directe zin geen financiële consequenties.

Overige consequenties

Provincie en onze buurgemeenten

De directe aanleiding voor de ontwikkeling van gemeentelijk windbeleid ligt in de nieuwe provinciale omgevingsvisie, waarin de provincie aankondigt ruimte te willen bieden aan lokale initiatieven. Wij nemen op dit moment het initiatief en sorteren daarmee voor op nieuw provinciaal beleid.

Daarom betrekken wij de *provincie* op dit moment al actief bij ons traject. Het delen van kennis en informatie en het gezamenlijk organiseren van excursies zijn hier voorbeelden van. Bij de verdere uitwerking blijven wij de provincie betrekken en zoeken wij nadrukkelijk de samenwerking.

Eveneens zullen wij onze *buurgemeenten* informeren over onze ambities en onze interactieve ontwikkelplannen en met hen bespreken hoe zij bij de verdere planontwikkeling betrokken worden. Met kansrijke combinaties en mogelijke gemeenschappelijke ambities gaan we gezamenlijk aan de slag.

Vervolg

De eerste stap: een breed gedragen Windplan

In de komende maanden willen we, op basis van de hierboven geformuleerde thema's en uitgangspunten, verkennen waar en hoe we onze windenergieambities kunnen realiseren. Wezenlijk is dat we niet starten met een in beton gegoten doel of taakstelling, noch met concrete locaties, maar dat we alle relevante aspecten zo breed mogelijk verkennen. Daartoe ondernemen we onder meer de volgende activiteiten:

Nulmeting draagvlak Stadlers

Via een nulmeting (enquête) brengen we in beeld hoe Stadlers tegen windenergie aankijken en wat voor hen belangrijke issues zijn; de nulmeting geeft inzicht in het actuele draagvlak voor windenergie.

Overleg met strategische partners

In geregeld overleg stemmen we proces en inhoud van het komende traject af met strategische partners (o.a. provincie, Natuur en Milieufederatie en Grunneger Power);

Voorbereidende sessies Next City

De ruimtelijke kaders voor mogelijke windprojecten formuleren we, aansluitend op het Windplan, in het Next City traject. Ter verkenning/voorbereiding organiseren we in de komende maanden sessies met bovengenoemde strategische partners, overige stakeholders en experts.

Inbreng van uw raad

Wij willen graag de raad meenemen in het opstellen van het Windplan. Dit willen wij doen door het organiseren van (informatie) bijeenkomsten, excursies en presentaties in raadscommissies en/of vergaderingen.

Concept-Windplan

De input van al onze gesprekspartners verwerken we in het gemeentelijk Windplan, met haalbare ambities, de hoofdlijnen voor de juridische, financiële en beheersmatige kaders, alsmede een uitgewerkte schets van het vervolgtraject en de communicatie en participatie daarin. Het concept-Windplan verwachten wij dit jaar aan u ter besluitvorming voor te leggen.

Het vast te stellen Windplan vormt het eerste kader stellende document voor het vervolgtraject. In onderstaande figuur hebben wij de vervolgstappen schematisch weergegeven. In het Windplan zullen we u er meer in detail over informeren. Hiernaast zal het ruimtelijke kader zijn uitwerking met name gaan krijgen in de Next City die ook komend jaar van start zal gaan.

Beslissingstrechter windenergie

'De gemeente bevindt zich momenteel in de eerste stap van deze trechter'

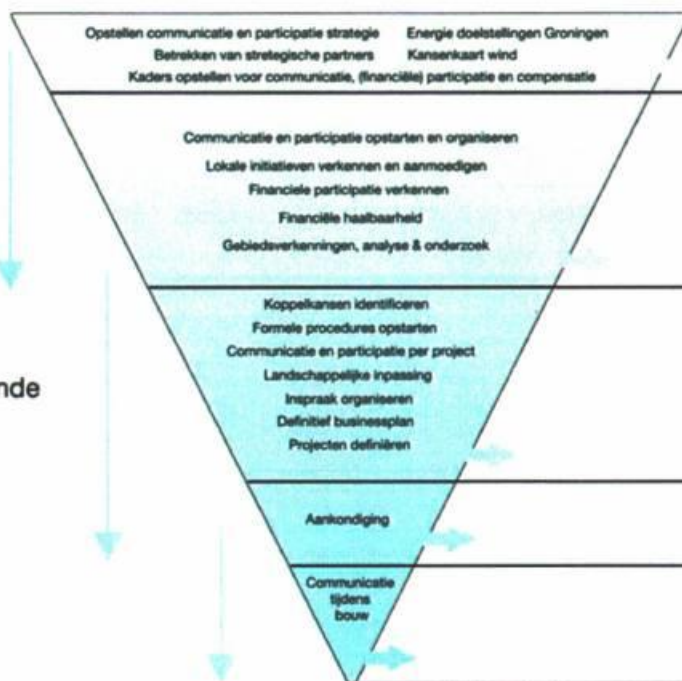
Beleidsfases:

Oplevering van:

Beleidsvormende
fase

Project/planvormende
fase

Uitvoeringsfase

Notitie uitgangspunten en proces
Wind- en communicatieplan

Gemeentelijke omgevingsvisie
Plan MER (Milieueffectrapportage)

Bestemmingsplan
Besluit MER
Omgevingsvergunning

Start bouw windturbine(s)

Oplevering

Besluitvorming raad

De raad wordt in het totale proces gevraagd in te stemmen met de volgende stukken:

- Windplan;
- Next City (gemeentelijke omgevingsvisie met bijbehorend milieueffectrapport);
- Eventueel ruimtelijke besluit (gewijzigd bestemmingsplan en mogelijk milieueffectrapport).

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Bijlage 1. Praktijkvoorbeelden ontwikkeling van windturbines nabij steden

Praktijkvoorbeeld uit Nijmegen: Lokale coöperatie ontwikkelt zelf

De Nijmeegse raad was bij start van de beleidsvorming van mening dat participatie met de bevolking een belangrijke voorwaarde was. Op dat moment was er geen sprake van een burgerinitiatief. De Gelderse Natuur en Milieufederatie heeft hiertoe het initiatief genomen. Zij hebben een eigen ontwikkelbedrijf (Stichting Wiek) opgericht met daarin veel aandacht voor financiële participatie en procesparticipatie met de inwoners van Nijmegen. Het eerste doel is de realisatie van 10 tot 15 MW aan windturbines rondom de stad.

De gemeente heeft een actieve en faciliterende rol vervuld. Ze heeft onder andere bijeenkomsten georganiseerd voor betrokken ambtenaren, burgers en initiatiefnemers om ervoor te zorgen dat beide partijen elkaar goed begrepen en zien wat de ander nodig heeft.

Het plan kreeg veel draagvlak in de stad, zowel politiek – de raad stemde unaniem voor – als onder de inwoners van Nijmegen. Uitzondering is een kleine groep directe omwonenden met wie de initiatiefnemers nog in onderhandeling zijn.

Het ontwikkelbedrijf wist onder de inwoners van Nijmegen 20% van de benodigde investering bij elkaar te krijgen. Op dit moment is men met de verdere planuitwerking bezig. Voor de gemeente levert het plan geld op doordat men grondeigenaar is en een marktconform opstalrecht hanteert. Eind 2016 zullen de turbines geplaatst worden. Er ligt al een idee om in een volgende fase zonnepanelen onder de windturbines te leggen.

Praktijkvoorbeeld uit Deventer: Bewoners regelen het zelf

In 2012 is Deventer Energie opgericht. Dit is een initiatief vanuit bewoners waarbij ook lokale bedrijven en instellingen en de gemeente zijn aangesloten. Deventer Energie is een coöperatie die projecten uitvoert om duurzame energie te bevorderen en ook als energieleverancier groene stroom aanbiedt (sterk vergelijkbaar met Grunneger Power). Voor het plan om windturbines te plaatsen heeft men samenwerking gezocht met een commerciële projectontwikkelaar. Hieruit is een samenwerking gekomen die men het 'Deventer Model' noemt. Deventer Energie had als belangrijkste inbreng om een lokaal plan met politiek en maatschappelijk draagvlak aan te leveren. Hiermee werd het voor de ontwikkelaar interessant om in te stappen. De projectontwikkelaar leverde vervolgens de benodigde kennis, expertise en toegang tot financiële middelen om het project verder te realiseren. Beide partijen zijn eigenaar van het windpark.

De benodigde investering door bewoners – ruim 400.000 Euro – was binnen een paar maanden geregeld. Daarnaast nemen 200 bewoners, als lid van Deventer Energie, voor een gunstig tarief duurzame stroom van de windturbines af. Inmiddels zijn er plannen voor drie extra windturbines aansluitend op de locatie van de eerste twee. Een politieke meerderheid is hier in principe voorstander van.

Praktijkvoorbeeld uit Zutphen: Gemeente en bewoners trekken samen op

Zutphen heeft, net als Groningen, de ambitie om energieneutraal te zijn (in 2047) en geconcludeerd dat hiervoor windturbines nodig zijn binnen de gemeente. De gemeente heeft een projectleider aangesteld die als eerste een inventarisatie naar geschikte locaties gedaan heeft. Op deze locaties zijn gebiedsavonden gehouden, sessies waarbij met bewoners een open discussie is gevoerd over de mogelijkheden voor windturbines op de bewuste locatie.

Op de gebiedsavonden kwam naar voren dat men graag ruimte wou voor initiatieven van onderaf. Dit was de trigger voor een aantal bestaande coöperaties, in Zutphen en ook in buurgemeenten, om met plannen te komen. De coöperaties hebben de samenwerking gevonden, samen een eigen BV opgericht en een partij gevonden om hun inhoudelijk te ondersteunen.

De gemeente Zutphen heeft naar aanleiding van het lokale initiatief haar eigen rol beperkt tot die van procesbegeleider en ondersteuner op afstand. De gemeente stelt verder niet of nauwelijks eisen

wat betreft typen en omvang van de turbines, compensatie van omwonenden en participatiemodellen voor de inwoners. Men gaat ervan uit dat de coöperaties hierin goede intenties hebben en geen tegenstrijdige belangen met de gemeente.

Op dit moment ligt er een concreet plan voor een vier- of vijftal turbines op het snijvlak van de betrokken gemeentes, voor een groot deel te financieren door de leden van de lokale coöperaties. Het plan wordt zowel politiek als onder inwoners breed gedragen.

Windrichting Groningen

Beknopte achtergrondinformatie t.b.v. de
planvorming voor grootschalige
windenergie in de gemeente Groningen

Martijn Schuit

[Kies de datum]

[Geef hier de samenvatting van het document op. De samenvatting is een korte beschrijving van de inhoud van het document. Geef hier de samenvatting van het document op. De samenvatting is een korte beschrijving van de inhoud van het document.]

Inleiding

In 2035 wil de gemeente Groningen een deel van de in de stad duurzaam opgewekte energie met windturbines realiseren. Om aan deze ambitie concreet gestalte te geven is het nu eerst nodig de kaders hiervoor te verkennen. De beleidsmatige en financiële kaders leggen we vast in een 'Windplan', de ruimtelijke in een gemeentelijke omgevingsvisie.

De verkenning doen we in samenspraak met deskundigen, strategische partners, andere belanghebbenden uit de Groninger samenleving en de gemeenteraad. Ter ondersteuning van de gedachtewisselingen in de komende maanden geven we in deze brochure beknopte achtergrondinformatie over de belangrijkste bestuurlijke, technische en juridische aspecten die bij de ontwikkeling van grootschalige windenergie een rol spelen.

Het Windplan willen we dit jaar aan de gemeenteraad ter besluitvorming aanbieden.

Inhoud

Inleiding	1
Bestuurlijke ambities en wettelijke kaders	3
Masterplan <i>Groningen energieneutraal 2035</i>	3
Nationaal energie akkoord	3
Provinciale omgevingsvisie	3
Gemeentelijke omgevingsvisie	3
Overige wettelijke kaders	3
Windenergie en windturbines	5
Hoge opbrengsten	5
Wind in Groningen	5
Windturbines, afmetingen en vermogens	5
Mooi of lelijk?	6
Ruimtelijke inpassing	6
Geluidhinder	8
Schaduw	8
Kansenkaart windenergie gemeente Groningen	9
Acht zoekgebieden	9
Belemmeringen	11
Financiën	12
Kosten en opbrengsten	12
Subsidie rijksoverheid	12
Delen in de opbrengsten	13
Van ambitie naar realisatie	15
Windplan en gemeentelijke omgevingsvisie	15
Initiatiefnemer	15
Bewonersinitiatieven/lokale coöperaties	15
Communicatie en participatie	15
Bijlage: voorbeelden van windturbine ontwikkelingen	17

Bestuurlijke ambities en wettelijke kaders

Masterplan Groningen energieneutraal 2035

In 2011 heeft de gemeente in het *Masterplan Groningen energieneutraal 2035* de ambitie uitgesproken om in 2035 energieneutraal te willen zijn. Naast energiebesparing, biomassa, zonne-energie en aardwarmte is windenergie één van de sporen waarlangs de doelen bereikt moeten worden. De ambitie is om 16% van de energie in de gemeente op te wekken met windenergie. Om dit doel te kunnen halen zijn windturbines nodig met in totaal een opgesteld vermogen van circa 70 MW.

Het huidige provinciale beleid laat de plaatsing windturbines groter dan 15 meter buiten de specifiek hiervoor door de provincie aangewezen gebieden niet toe. Dit is de reden dat de gemeente tot nu toe de ambities voor windenergie niet verder heeft uitgewerkt. In de onlangs herziene (ontwerp)omgevingsvisie heeft de provincie echter nieuw beleid aangekondigd, waarin meer ruimte lijkt te komen voor windenergie op andere locaties. Daarom werkt de gemeente Groningen nu de eerder vastgestelde ambities uit in een 'Windplan'.

Nationaal energie akkoord

In het nationaal energie akkoord (september 2013), is het doel gesteld om in 2020 6.000 MW opwekkingsvermogen windenergie op land te hebben geplaatst. Eind 2015 stond er 2.900 MW. Tussen nu en 2020 moet er dus nog ongeveer 3.000 MW bijkomen. Het Rijk heeft de opgave verdeeld over de verschillende provincies. In de provincie Groningen moet tot 2020 850 MW aan opgesteld vermogen gerealiseerd worden. De provincie wil dit doen in drie gebieden (de Eemshaven, Delfzijl en de N33).

Provinciale omgevingsvisie

Zoals vermeld staat de provincie de ontwikkeling van windturbines alleen toe in de daartoe aangewezen gebieden. In de herziende provinciale omgevingsvisie wordt nieuw beleid aangekondigd op windenergiegebied. Samen met haar partners en medeoverheden wil de provincie op zoek naar mogelijkheden voor windenergie buiten de aangewezen gebieden. De gemeente Groningen neemt nu het initiatief en wil nu reeds aan de slag met het beleid rondom windenergie in de eigen gemeente.

Gemeentelijke omgevingsvisie

Eventuele plaatsing van windturbines dient de gemeente in de gemeentelijke omgevingsvisie (voorheen Structuurvisie) te regelen. Groningen is van plan om binnenkort te starten met het opstellen van een actuele omgevingsvisie (Next City). De omgevingsvisie vormt een belangrijk ruimtelijk en juridisch beleidskader voor de verdere ontwikkeling van windprojecten.

Overige wettelijke kaders

Bij het daadwerkelijk plaatsen van windturbines gelden verschillende wetten en regelingen. De belangrijkste onderwerpen waarvoor regels gelden, zijn:

RISICOZONERING ROND WINDTURBINES

Windturbines zijn 'risico-objecten' waar rondom niet zonder meer gebouwd mag worden; of andersom: die niet te dicht bij bebouwing geplaatst mogen worden. Afhankelijk van type en hoogte van de windturbine gelden er 'risicocontouren', waarbij onderscheid wordt gemaakt in kwetsbare objecten (zoals woningen,

ziekenhuizen, scholen en kantoorgebouwen groter dan 1500 m²) en beperkt kwetsbare objecten (zoals restaurants, winkels en kantoorgebouwen kleiner dan 1500 m²). Ook gelden er regels voor de plaatsing nabij wegen, waterwegen, dijklichamen en waterkeringen, spoorwegen, industrie, buisleidingen en hoogspanningsleidingen.

GELUIDHINDER

De maximaal toegestane geluidsdruk door windturbines is geregeld in de Wet Milieubeheer (paragraaf 3.2.3 'In werking hebben van een windturbine' van het activiteitenbesluit milieubeheer).

SLAGSCHADUWEN

In de Activiteitenregeling milieubeheer (Activiteitenbesluit) staat hoe vaak en hoe lang per dag de slagschaduw van een windturbine een woning mag raken. Via de vergunning is bijna altijd bepaald dat windturbines een voorziening moeten hebben om hem (tijdelijk) stil te kunnen zetten.

Meer inhoudelijke informatie over de ruimtelijke inpassing en hinder door windturbines vindt u verderop.

MILIEUBELASTING

Bij (bouw)projecten met mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu schrijft de Wet Milieubeheer een m.e.r-procedure (milieueffectrapport) voor. Dit kan bij windprojecten ook aan de orde komen. Hiernaast is een milieueffectrapport een geschikt communicatie-instrument. Het geeft inzicht in hoe locaties worden geselecteerd en aangewezen.

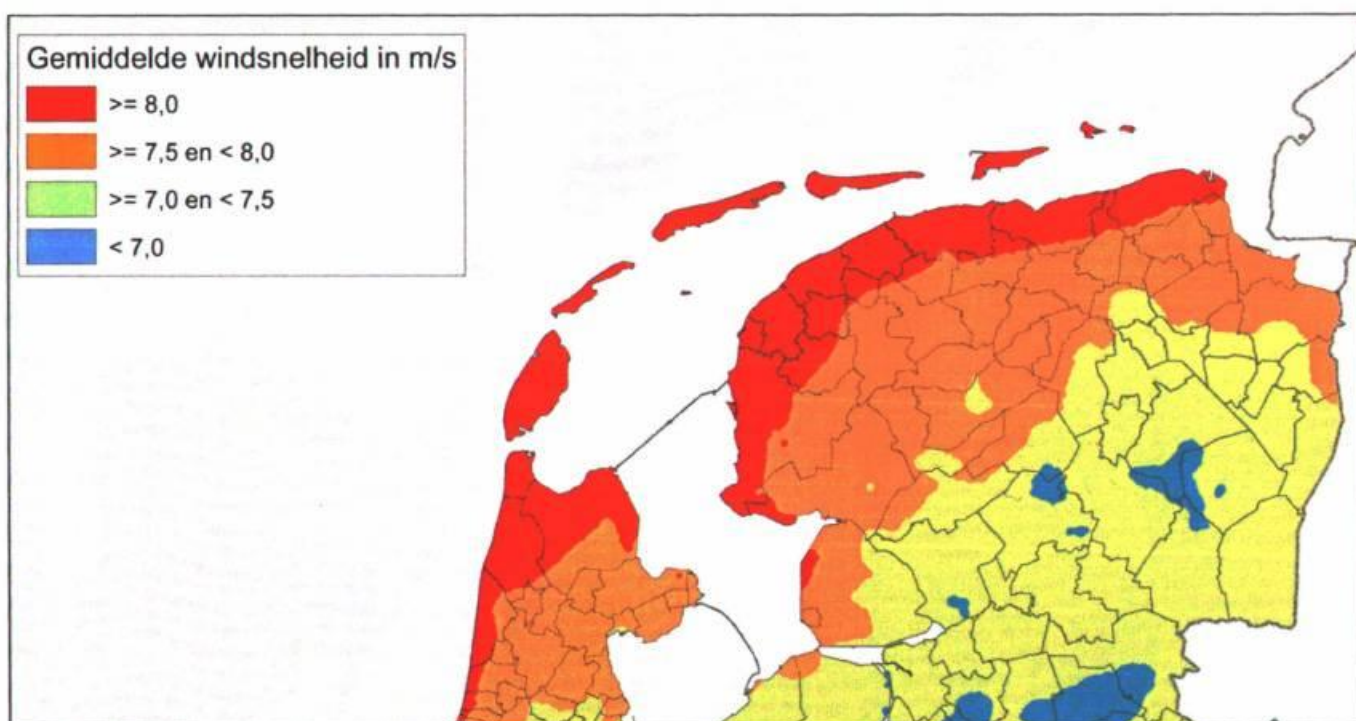
Windenergie en windturbines

Hoge opbrengsten

Wind is één van de beschikbare duurzame energiebronnen. In de 'duurzame energiemix' is windenergie belangrijk. Vergeleken met zonneweides en bio-massa is voor windturbines betrekkelijk weinig ruimte nodig, windturbines leveren op jaarbasis veel energie; bij slecht weer en 's nachts waait het ook. Moderne windturbines zijn technisch zeer betrouwbaar. De investering is relatief snel terugverdiend. Uiteraard zijn er ook nadelen en bezwaren. Die betreffen vooral de impact op het landschap en hinder voor direct omwonenden. Verderop meer daarover.

Wind in Groningen

In Noord-Nederland waait het gemiddeld harder dan in de meeste andere delen van het land. Windturbines leveren hier dus relatief veel op. Binnen de gemeentegrenzen van Groningen waait het gemiddeld het hardst in de westelijke sectoren.

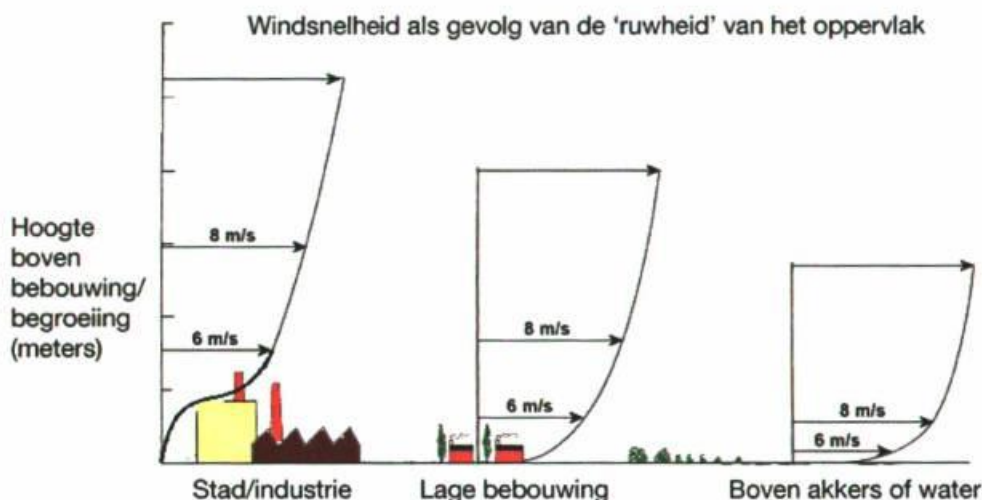
Figuur 1: Windkaart Noord-Nederland

Windturbines, afmetingen en vermogens

De overheid onderscheidt drie klassen windturbines: 1) urban (< 10 kW), 2) midsize, (~ 100 kW) en 3) grootschalig (> 1 MW). Het op te stellen Windplan richt zich op de laatste categorie. Binnen de categorie 'grootschalig' zijn de 1 MW-molens de kleinste; er zijn ook fors grotere turbines. De grootste turbines voor plaatsing op land (> 5 MW) hebben een masthoogte van 135 meter en een rotordiameter van 126 meter. Als de wiek omhoog staat, bevindt de punt zich dus zo'n 200 meter boven de grond; ruim twee keer de Martinitoren.

De hoeveelheid energie die een windturbine oplevert, hangt af van hoeveel wind de windturbine vangt. De wind waait op grotere hoogtes gemiddeld harder dan lager bij de grond. Laag bij de grond remmen gebouwen en begroeiing de wind. In het algemeen geldt: hoe groter en hoger de turbine, hoe hoger de opbrengst. Op een

bepaald oppervlak is met (weinig) grote windturbines meer energie op te wekken dan met (veel) kleine. Ter indicatie: Eén turbine van 7,5 MW (ca. 135 m hoog) levert ongeveer evenveel energie als 12 turbines van 1 MW (ca. 50 m hoog).

Figuur 2: windsnelheden op verschillende hoogte en in relatie tot 'ruwheid' van het oppervlak.

Mooi of lelijk?

De meeste mensen vinden moderne windmolens niet mooi. Maar dat geldt ook voor hoogspanningsmasten. Toch hebben wij deze – als onmisbaar element in onze energievoorziening – in ons landschap geaccepteerd. Op basis van onderzoek kunnen we een aantal algemene uitspraken doen over wat mensen (on)geschikte locaties voor windmolens vinden:

- turbines horen bij een maakbaar ('manmade') landschap;
- windturbines passen het best in 'utilitaire' gebieden, zoals industrieterreinen, bestaande infrastructuur en havengebieden;
- niet dichtbij woningen.

Belangrijk voor een positievere waardering zijn verder:

- een logische inpassing;
- samenhang in de uitstraling en stijl van de turbines;
- aansluiten bij lijnen in het landschap ((water)wegen, verkavelingen);
- ritme (onderlinge afstand, matrix).

Ruimtelijke inpassing

Grotere windturbines moeten verder van elkaar staan dan kleinere. De vuistregel voor de onderlinge afstand is vier keer de rotordiameter. Met plaatsing in een 'woud' passen er over het algemeen het meeste turbines op een bepaald oppervlak. Uit landschappelijke overwegingen wordt vaak voor een lijnopstelling gekozen.

WOUD OF LIJN?

We kunnen windturbines op verschillende manieren in het landschap plaatsen. De twee voornaamste vormen zijn lijnopstelling en woudopstelling (soms ook wel clusteropstelling genoemd). Deze verschillende opstellingen hebben verschillende visuele effecten op het landschap.

Figuur 4: Artist Impression / referentiebeeld en voorbeeld van een lijnopstelling langs het Amsterdam-Rijnkanaal, door Lint Landscape Architecture.

Figuur 5: Voorbeeld van een woudopstelling op een willekeurige locatie

AANSLUITEN BIJ EN/OF VERSTERKEN BESTAANDE RUIMTELIJKE STRUCTUREN

Met een weloverwogen plaatsing kunnen turbines mogelijk bestaande ruimtelijke structuren versterken of er iets aan toevoegen. Bijvoorbeeld ter accentuering van zichtlijnen, of als markering van bijzondere plekken zoals toegangswegen, parken, of de entree van de stad.

OMGEVING

Het minst bezwaarlijk worden windturbines gevonden in 'utilitaire' gebieden, zoals industrieterreinen, bestaande infrastructuur en havengebieden. Op grond hiervan zouden er in onze stad misschien wel betere kansen voor windenergie kunnen liggen dan in grote delen van het ommeland.

Combineren met zonneweides

Met slimme combinaties van windturbines en zonnepanelen kunnen ze elkaar in landschappelijke zin versterken. Combinaties kunnen ook voordelig uitpakken voor de investeringskosten en een bijdrage leveren aan meer gebalanceerde energieopwekking.

Geluidhinder

Windturbines maken geluid. Niet veel, maar het geluid wordt al bij lagere niveaus, meer dan bij verkeers- en industrie geluid, snel als zeer hinderlijk ervaren. Het meeste geluid maken de draaiende rotorbladen. Dit geluid is niet constant, het varieert als een rotorblad de mast passeert. Meer nog dan het niveau, is het vermoedelijk vooral deze variatie (het zoeven) die als hinderlijk wordt ervaren. Ook de bewegende delen in de gondel maken geluid. Bij moderne turbines is dit geluid zo gering dat het in de ervaren hinder geen rol meer speelt.

De wet stelt regels aan de maximale geluidbelasting van woningen en andere verblijfsruimtes. Overdag mag dit niet meer zijn dan 47 dB, 's nachts ligt de norm lager. Echter, ook met inachtneming van de wettelijke normen, kunnen omwonenden (ernstige) hinder ervaren. Uit onderzoeken en enquêtes onder omwonenden blijkt het volgende:

- bij een geluidsniveau op de woning vanaf 35-40 dB(A) hoort 80 procent of meer van de omwonenden de windturbine(s), los van het feit of ze ook hinder ervaren;
- als omwonenden de windturbine niet kunnen *zien* vanuit hun woning ervaren zij minder hinder dan omwonenden die de turbine wel zien, ook bij overeenkomstige geluidsniveaus;
- het hebben van een economisch voordeel van de turbine heeft invloed op hoeveel hinder wordt ervaren;
- er is geen bewijs gevonden dat laagfrequent geluid van windturbines tot extra hinder leidt;
- het is zeer onwaarschijnlijk dat windturbines leiden tot andere gezondheidsklachten, zoals vibro-akoestische ziekte (VAZ) of windturbinesyndroom. Deze aandoeningen zelf zijn omstrede.

Los van de vraag naar de exacte oorzaak en de al dan niet natuurkundig aantoonbare realiteit van de ervaren hinder, is het gegeven dat chronische hinder door windturbines de omgevings- of levenskwaliteit voor betrokkenen sterk vermindert (slaaptekort) en via stressprocessen een negatieve invloed heeft op het welbevinden en de gezondheid.

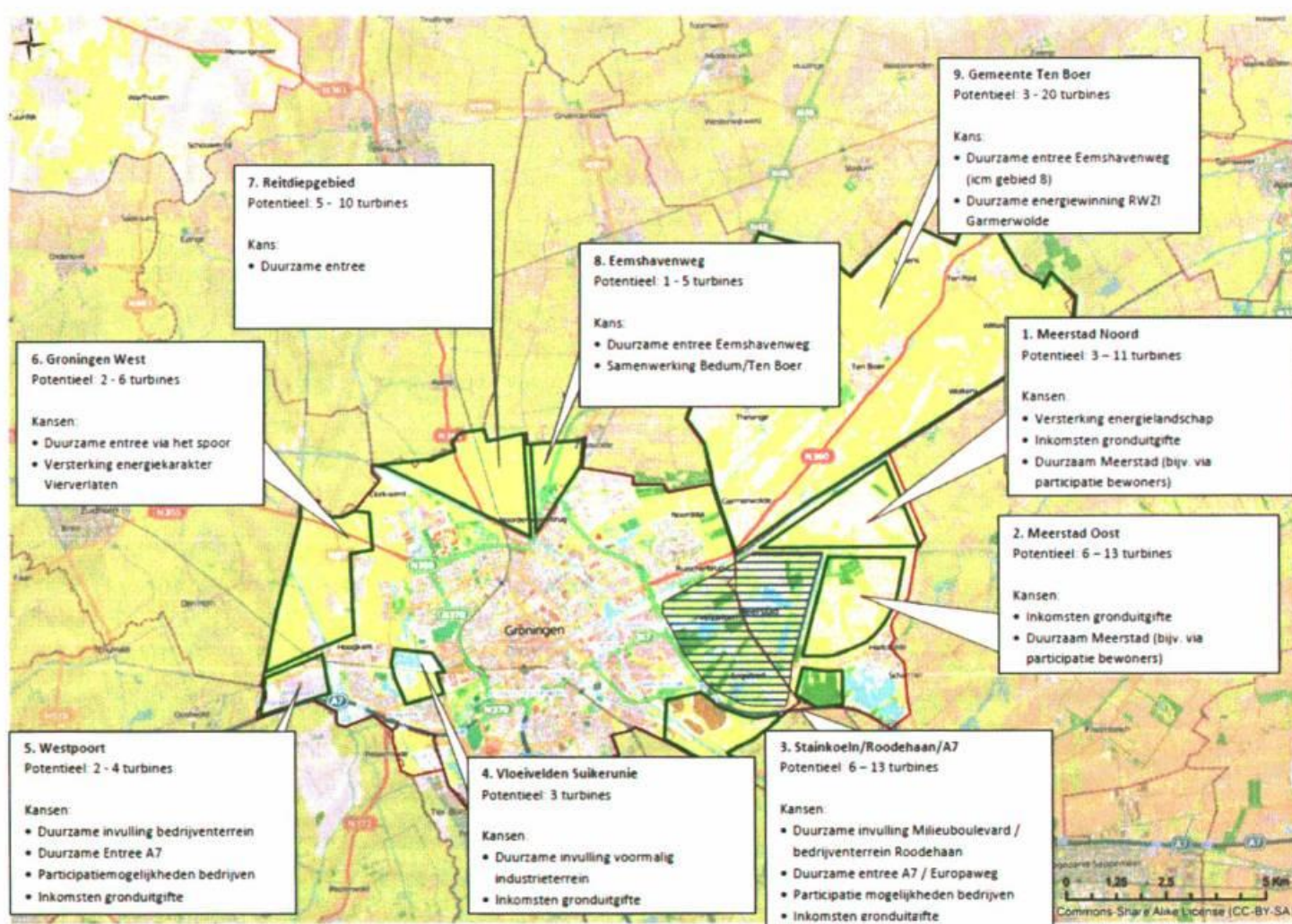
Schaduw

De draaiende schaduw van een windturbine wordt door omwonenden vaak als hinderlijk ervaren. De plek en afmeting van deze schaduw varieert over de dag en door het jaar. In voorkomende gevallen kunnen in de vergunning regels worden opgenomen over het (tijdelijk) stilzetten van de molen.

Kansenkaart windenergie gemeente Groningen

Acht zoekgebieden

In 2013 is in opdracht van de gemeente door gespecialiseerde adviesbureaus in kaart gebracht waar in onze gemeenten kansen liggen voor windenergie¹. Eerst zijn de gebieden verkend waar windturbines eventueel zouden kunnen worden geplaatst, vervolgens is onderzocht welke aanvullende kansen er in die betreffende gebieden liggen, bijvoorbeeld door windenergie te combineren met andere ruimtelijke, landschappelijke en/of economische ontwikkelingen. De kansenkaart benoemt acht gebieden:

Figuur 5: De in 2013 door de gemeenteraad vastgestelde kansenkaart grootschalige windenergie Groningen.

¹ Kansenkaart grootschalige windenergie gemeente Groningen, opgesteld door KNN advies en Pondera consult in mei 2013. Het rapport is via <https://gemeente.groningen.nl/bestand/kansenkaart-wind> te downloaden.

Gebied	Potentieel* (3 MW turbines)	Mogelijke kansen	Mogelijke risico's
1 Meerstad Noord	3-11	Versterking energielandschap Inkomsten gronduitgifte, Duurzaam Meerstad (bijv. via participatie bewoners)	Rekening houden met ontwikkeling Meerstad. Verwachtingen, toezeggingen en communicatie richting potentieel nieuwe bewoners.
2 Meerstad Oost	6-13	Inkomsten gronduitgifte, Duurzaam Meerstad (bijv. via participatie bewoners)	Is bestemd als woonlocatie (op de langere termijn). Verwachtingen, toezeggingen en communicatie richting potentieel nieuwe bewoners
3 Stainkoeln/Roodehaan/A7	4-11	Duurzame invulling Milieuboulevard / bedrijventerrein Roodehaan. Duurzame entree A7 / Europaweg. Participatiemogelijkheden bedrijven. Inkomsten gronduitgifte.	Ten zuiden hiervan ligt het Zuidlaardermeergebied. Het gebied zelf heeft weinig natuurwaarde.
4 Vloelvelden Suikerunie	1-3	Duurzame invulling voormalig industrieterrein. Inkomsten gronduitgifte.	Er zijn bijzondere natuurwaarden te verwachten (vleermuizen en vogels). Op termijn is het terrein in beeld als woningbouwlocatie.
5 Westpoort	2-4	Duurzame invulling bedrijventerrein. Duurzame Entree A7. Participatiemogelijkheden bedrijven. Inkomsten gronduitgifte.	Ten zuiden hiervan ligt het Leekstermeergebied.
6 Groningen West	2-6	Duurzame entree via het spoor. Versterking energiekarakter. Vierverlaten .	Grote delen van dit gebied maken deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Er zijn meerdere cultuurhistorische waarden in het gebied aanwezig.
7 Reitdiepgebied	5-10	Duurzame entree	De gemeente heeft hier

			minder grondposities. Het gebied ligt voor een groot deel binnen de EHS. De Koningslaagte is ingericht als vogelweidegebied.
8 Eemshavenweg	1-5	Duurzame entree Eemshavenweg Samenwerking Bedum/Ten Boer	Grenst aan het karakteristieke wierdenlandschap en vogelweidegebieden. De gemeente heeft hier minder grondposities.
9. Gemeente Ten Boer	3- 20	De gemeente Ten Boer is in het onderzoek van 2013 meegenomen. De gemeente Ten Boer werkt haar duurzaamheidsbeleid, inclusief wind, zelf verder uit.	

* Het eerste aantal betreft locaties die thans buiten de 'belemmeringscontouren' vallen (zie hieronder). Het tweede (maximum) aantal betreft een maximale invulling van het gebied in woudopstelling, zonder rekening te houden met de actuele belemmeringscontouren.

Belemmeringen

Of er op een bepaalde locatie in een zoekgebied ook daadwerkelijk windturbines geplaatst kunnen worden, toont de kaart met zoekgebieden niet. Voor plaatsing van windturbines gelden immers allerlei wettelijke regels en voorschriften over veiligheid, geluidhinder, afstanden tot woningen, andere gebouwen, (water-/spoor)wegen, leidingen, hoogspanningskabels enz. Al deze belemmeringen zijn door de onderzoekers geïnventariseerd en met 'belemmeringscontouren' in kaart gebracht. Bij daadwerkelijke keuze voor een bepaalde locatie, dienen er dan eerst oplossingen gevonden te worden voor die belemmeringen. Bijvoorbeeld door leidingen te verleggen, bestemmingen te wijzigen, compenserende maatregelen te treffen aan woningen/bedrijfspannen, enz. Dergelijke processen dienen zeer zorgvuldig te worden doorlopen en kosten over het algemeen veel tijd.

Financiën

Kosten en opbrengsten

Bij de beslissing een windturbine te willen plaatsen, spelen financiële overwegingen een belangrijke rol. Investeerders willen een gezond rendement. De belangrijkste posten die het rendement bepalen:

UITGAVEN	INKOMSTEN
Ontwikkeling – proceskosten in de aanloopfase – bouw – aansluiting Exploitatie – beheer en onderhoud – afdrachten aan omwonenden/gebiedsfonds Einde levensduur – sloop	– verkoop elektriciteit – subsidies

Momenteel zijn windturbines kleiner dan 1,5 MW voor commerciële windturbine-ontwikkelaars minder interessant. Het rendement op deze windturbines is voor marktpartijen meestal te laag. Voor lokale overheden en lokale coöperaties kunnen deze turbines echter nog wel interessant zijn. In grote turbines zijn marktpartijen over het algemeen wel geïnteresseerd.

Voorbeeld: Financieel rendement van een 2,5 MW turbine nabij de stad

We hebben voor een turbine van 2,5 MW een ruwe eerste berekening laten uitvoeren.

De uitgangspunten:

- 2,5 MW turbine
- 100 meter hoogte van de as/hube
- uitgaan van gemiddelde windsnelheden nabij de stad
- looptijd van 15 jaar
- 20 % eigen vermogen

Dit geeft een rendement van ongeveer 11 % op het eigen vermogen. Dit rendement neemt toe naarmate de turbine groter (diameter wieken) en hoger is.

Subsidie rijksoverheid

De rijksoverheid verstrekt subsidie voor opgewekte windenergie op land (SDE+subsidie). Het jaarlijkse subsidiebedrag varieert (omgekeerd) met de stroomprijzen. Als de stroomprijs daalt, stijgt de subsidie; en andersom. Op deze manier garandeert de overheid investeerders op een (sterk) fluctuerende energiemarkt een voldoende stabiel rendement. Welke projecten voor subsidie in aanmerking komen, wordt periodiek bepaald in tenders, waarbij de overheid criteria formuleert voor windsnelheden en vermogens. Op deze manier stimuleert de overheid vooral de aanleg van grootschalige windenergie in gebieden met veel wind.

Bij (kleinere) projecten die niet voor de SDE+ subsidie in aanmerking komen kunnen investerende bedrijven een beroep doen op de regeling Energie-investeringsaftrek (EIA). Deze regeling levert een voordeel op van ca. 10% op de investeringskosten.

Delen in de opbrengsten

Een belangrijk uitgangspunt van de gemeente Groningen is dat de lusten en lasten van de eventueel te plaatsen windmolens eerlijk worden verdeeld. Daar hoort bij dat de opbrengsten die voortvloeien uit de exploitatie van windenergie deels ten goede moeten komen aan onze stad, de Stadjers, ondernemers en bedrijven en direct omwonenden. Inmiddels is er elders in Nederland en Europa veel ervaring opgedaan met diverse constructies voor financiële participatie, gebiedsfondsen en hindercompensatie.

FINANCIEEL PARTICIPEREN

Een van de uitgangspunten is dat Stadjes en lokale ondernemers in staat moeten worden gesteld financieel te participeren in de toekomstige windenergieprojecten. Dat kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld via het kopen van aandelen of het meefinancieren van de windprojecten, als individu of als lid van een vereniging of coöperatie. Mee-investeren kan ook leiden tot medezeggenschap, maar ook tot het mede dragen van risico's; afhankelijk van de gekozen constructie in verschillende mate.

VERENIGINGEN EN COÖPERATIES

In Nederland zijn verschillende wind-coöperaties en verenigingen actief, die met geld van de leden windmolenprojecten (mede) financieren. Leden van coöperaties en verenigingen hebben altijd zeggenschap over de verdeling en/of besteding van de opbrengsten.

GEBIEDSFONDS

Een andere manier om stad en omwonenden – ook zonder dat zij eerst zelf moeten investeren – te laten delen in de opbrengsten is de exploitant te verplichten jaarlijks een bepaald deel van de opbrengst te storten in een stichting of een gebiedsfonds, waarbij de zeggenschap over de besteding (deels) kan worden belegd bij de omwonenden.

PROFIJTREGELING

Ook kan gekozen worden voor een profijtregeling waarbij omwonenden in een bepaalde straal (meestal 800 – 1.000 meter) rond de turbine een bijdrage of korting op hun energierekening ontvangen of verduurzaming van hun woning krijgen gefinancierd. Of een vast bedrag ontvangen ter compensatie van eventuele overlast of hinder.

Van ambitie naar realisatie

Windplan en gemeentelijke omgevingsvisie

Met de vaststelling van het Windplan en de gemeentelijke omgevingsvisie wordt de 'kader stellende en beleidsvormende fase' afgerond en start de fase van project- en planvorming, waarin de eerste stappen zullen worden gezet naar concrete voorstellen voor windturbines op (een) kansrijke locatie(s).

Deze vervolgstappen in het proces zijn sterk afhankelijk van de in het Windplan en gemeentelijke omgevingsvisie te maken keuzes en de consequenties daarvan voor specifieke locaties. Voor elke concrete locatie komt er daarom een eigen projectplan, met een participatie- en communicatieplan.

Initiatiefnemer

Het initiatief tot ontwikkeling van een windenergieproject kan genomen worden door de grondeigenaar, exploitant of een andere partij, bijvoorbeeld een lokale coöperatie. Ook een Windstad bv (in navolging van Warmtestad bv of onderdeel hiervan) is denkbaar.

Projecten moeten passen binnen de kaders van het provinciaal en gemeentelijke beleid. Initiatieven ontstaan over het algemeen niet eerder dan dat provincie en gemeente ruimte bieden voor daadwerkelijke realisatie van windprojecten. Het doel van het Windplan en een verankering van het windbeleid in een nieuwe gemeentelijke omgevingsvisie is die ruimte in de gemeente Groningen aan te geven.

Bewonersinitiatieven/lokale coöperaties

Lokale energiecoöperatie's kunnen optreden als partner van andere (commerciële) exploitanten, maar ook als zelfstandig 'bedrijf' zelf een windproject ontwikkelen en exploiteren, of partij zijn in een PPS. Er zijn allerlei varianten denkbaar. De stedelijk opererende coöperatie Grunneger Power zal nauw betrokken worden bij de ontwikkeling van de plannen.

In de bijlage van dit document zijn een aantal voorbeelden aangegeven van gemeenten waarin lokale coöperaties succesvol zijn in de ontwikkeling van windturbines.

Communicatie en participatie

De ervaring leert dat er altijd weerstand tegen windturbines zal zijn en dat het praktisch nooit lukt de weerstand geheel weg te nemen. Zorgvuldig communiceren en samenwerken zijn daarom extra belangrijk bij de ontwikkeling van windturbines. Daarom wordt er een zorgvuldig en uitgebreid communicatie- en participatietraject doorlopen. Op deze manier wordt geprobeerd de weerstand tegen turbines te verminderen.

ORZAKEN VAN WEERSTAND

Uit literatuur blijkt dat weerstand vaak het gevolg is van:

- te weinig of onjuiste kennis over het nut en de noodzaak van windenergie;
- te weinig of onjuiste kennis over de effecten van windmolens op de omgeving;
- perceptie van windmolens als storende elementen in het landschap en irritante geluidsbronnen;
- een sterke top-downbenadering;

- te laat betrekken van omwonenden en inwoners bij de besluitvorming;
- gebrekkige uitleg en motivatie van gemaakte keuzes.

Onderzoek wijst uit dat mensen over het algemeen positief zijn ten aanzien van windenergie. Het merendeel van de Nederlanders is voor het gebruik van windenergie in het algemeen. De acceptatie van een windturbine daalt echter als deze in de buurt wordt geplaatst. Bij plaatsing binnen een straal van 500 meter van de woning daalt de acceptatie nog verder.

Onderzoek laat verder zien dat de acceptatie van windturbines, als de omwonenden in de besluitvorming zijn meegenomen en financieel kunnen participeren. Het eigenaarschap van de windturbine is dus een belangrijke factor voor draagvlak en acceptatie. In de bijlage zijn een aantal voorbeelden opgenomen van succesvolle projecten waar lokale betrokkenheid en de mogelijkheid tot financieel participeren een grote rol speelt.

COMPENSATIE

Het doel van het uitgebreide communicatie- en participatietraject is alle betrokkenen in staat te stellen een weloverwogen oordeel te vormen over de voor- en nadelen van windenergie in het algemeen en over de impact van concrete projecten op de directe omgeving. Tevens zal samen met betrokkenen gezocht worden naar manieren om projecten zodanig in te vullen dat recht gedaan wordt aan lokale wensen. Waarbij de lusten en lasten eerlijk worden verdeeld.

Bijlage: voorbeelden van windturbine ontwikkelingen

Praktijkvoorbeeld uit Nijmegen: Lokale coöperatie ontwikkelt zelf

De Nijmeegse raad was bij start van de beleidsvorming van mening dat participatie met de bevolking een belangrijke voorwaarde was. Op dat moment was er geen sprake van een burgerinitiatief. De Gelderse Natuur en Milieufederatie heeft hiertoe het initiatief genomen. Zij hebben een eigen ontwikkelbedrijf (Stichting Wiek) opgericht met daarin veel aandacht voor financiële participatie en procesparticipatie met de inwoners van Nijmegen. Het eerste doel is de realisatie van 10 tot 15 MW aan windturbines rondom de stad.

De gemeente heeft een actieve en faciliterende rol vervuld. Ze heeft onder andere bijeenkomsten georganiseerd voor betrokken ambtenaren, burgers en initiatiefnemers om ervoor te zorgen dat beide partijen elkaar goed begrepen en zien wat de ander nodig heeft.

Het plan kreeg veel draagvlak in de stad, zowel politiek – de raad stemde unaniem voor – als onder de inwoners van Nijmegen. Uitzondering is een kleine groep directe omwonenden met wie de initiatiefnemers nog in onderhandeling zijn.

Het ontwikkelbedrijf wist onder de inwoners van Nijmegen 20% van de benodigde investering bij elkaar te krijgen. Op dit moment is men met de verdere planuitwerking bezig. Voor de gemeente levert het plan geld op doordat men grondeigenaar is en een marktconform opstalrecht hanteert. Eind 2016 zullen de turbines geplaatst worden. Er ligt al een idee om in een volgende fase zonnepanelen onder de windturbines te leggen.

Praktijkvoorbeeld uit Deventer: Bewoners regelen het zelf

In 2012 is Deventer Energie opgericht. Dit is een initiatief vanuit bewoners waarbij ook lokale bedrijven en instellingen en de gemeente zijn aangesloten. Deventer Energie is een coöperatie die projecten uitvoert om duurzame energie te bevorderen en ook als energieleverancier groene stroom aanbiedt (sterk vergelijkbaar met Grunneger Power). Voor het plan om windturbines te plaatsen heeft men samenwerking gezocht met een commerciële projectontwikkelaar.

Hieruit is een samenwerking gekomen die men het 'Deventer Model' noemt. Deventer Energie had als belangrijkste inbreng om een lokaal plan met politiek en maatschappelijk draagvlak aan te leveren. Hiermee werd het voor de ontwikkelaar interessant om in te stappen. De projectontwikkelaar leverde vervolgens de benodigde kennis, expertise en toegang tot financiële middelen om het project verder te realiseren. Beide partijen zijn eigenaar van het windpark.

De benodigde investering door bewoners – ruim 400.000 Euro – was binnen een paar maanden geregeld. Daarnaast nemen 200 bewoners, als lid van Deventer Energie, voor een gunstig tarief duurzame stroom van de windturbines af. Inmiddels zijn er plannen voor drie extra windturbines aansluitend op de locatie van de eerste twee. Een politieke meerderheid is hier in principe voorstander van.

Praktijkvoorbeeld uit Zutphen: Gemeente en bewoners trekken samen op

Zutphen heeft, net als Groningen, de ambitie om energieneutraal te zijn (in 2047) en geconcludeerd dat hiervoor windturbines nodig zijn binnen de gemeente. De gemeente heeft een projectleider aangesteld die als eerste een inventarisatie naar

geschikte locaties gedaan heeft. Op deze locaties zijn gebiedsavonden gehouden, sessies waarbij met bewoners een open discussie is gevoerd over de mogelijkheden voor windturbines op de bewuste locatie.

Op de gebiedsavonden kwam naar voren dat men graag ruimte wou voor initiatieven van onderaf. Dit was de trigger voor een aantal bestaande coöperaties, in Zutphen en ook in buurgemeenten, om met plannen te komen. De coöperaties hebben de samenwerking gevonden, samen een eigen BV opgericht en een partij gevonden om hun inhoudelijk te ondersteunen.

De gemeente Zutphen heeft naar aanleiding van het lokale initiatief haar eigen rol beperkt tot die van procesbegeleider en ondersteuner op afstand. De gemeente stelt verder niet of nauwelijks eisen wat betreft typen en omvang van de turbines, compensatie van omwonenden en participatiemodellen voor de inwoners. Men gaat ervan uit dat de coöperaties hierin goede intenties hebben en geen tegenstrijdige belangen met de gemeente.

Op dit moment ligt er een concreet plan voor een vier- of vijftal turbines op het snijvlak van de betrokken gemeentes, voor een groot deel te financieren door de leden van de lokale coöperaties. Het plan wordt zowel politiek als onder inwoners breed gedragen.